ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ

បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា

ការដាំដើមកន្ធំថេតសម្រាប់ចំណីសត្វ

រៀបចំដោយ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

សហការជាមួយ មន្ទីរកសិកម្ម ខេត្តបាត់ដំបង

ឧបត្ថម្ភដោយ គំរោងការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម កម្ពុជា-អូស្ត្រាលី

រៀបរៀងដោយ: លោក ឡិច ហ្វ្រីមែន (Lex Freeman)

លោក ប៉ុញ ឧត្តម

មន្ទីរកសិកម្ម ខេត្តបាត់ដំបង

ទូរស័ព្ទ: ០៩២៧៤២៤៧៩

អ៊ីម៉ែល: oteebtb@online.com.kh

កាលបរិច្ឆេទ: ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦

© រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង: គ្រប់បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា (បអប) ទាំងអស់រួមទាំងឯកសារនេះជាកម្មសិទ្ធិរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ហើយសំរេចផ្តល់អោយនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មធ្វើជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ រាល់សំណើសុំផលិតបន្ថែមត្រូវសុំការអនុញ្ញាតសិទ្ធិជាមុនពីនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ។

បុព្វកថា

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ក្រោមកិច្ចសហការគាំទ្រពីទីភ្នាក់ងារអូស្រ្តាលីសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (AusAID)តាមរយៈគំរោងការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម កម្ពុជា-អូស្រ្តាលី ជំហានទី២ (២០០១-២០០៦) ដែលមានគោលដៅពង្រឹងស្ថាប័ន និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មនៅកម្ពុជា បានខិតខំយ៉ាងពេញទំហឹងដើម្បីធ្វើការពង្រឹងសមត្ថភាព មន្រ្តីផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មការរៀបចំកសាងផែនការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មស្របតាមគោលនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការវិភាគប្រព័ន្ធក្សេត្រ-បរិស្ថានថ្នាក់ឃុំ សង្កាត់ និងបានចងក្រងជាបទដ្ឋាន អនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះឡើង។

បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះបានចងក្រងដោយអ្នកជំនាញឯកទេស (Subject Matter Specialist) នឹងត្រូវបានឆ្លងការពិនិត្យពិគ្រោះយោបល់ និងឯកភាពយល់ព្រមពីគណៈកម្មការបច្ចេកទេសដែលមានសមាសភាពមកពីនាយកដ្ឋានជំនាញនានា នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ និងអ្នកពាក់ពន្ធ័ផ្សេងៗទៀត។ ឯកសារដ៏មានសារៈសំខាន់នេះ គឺជាឯកសារគោលដែលពិពណ៌នាអំពីព័ត៌មាន បច្ចេកទេស វិធីសាស្រ្ត នីតិវិធី និងផែនការថវិកា ចំណាយសម្រាប់ជួយដល់ មន្រ្តីកសិកម្មស្រុក និងភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិនៅមូលដ្ឋាននានាយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល និងផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសថ្មីៗ ក្នុងបំណងផ្ទេរចំណេះដឹង ព័ត៌មាន និងបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្មតាមគ្រប់រូបភាពឱ្យបានជ្រួតជ្រាប ដល់ប្រជាកសិករ និង ផលិតករ ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់មានសក្តានុពលភាពស្របតាមលក្ខខណ្ឌភូមិសាស្រ្ត សេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងតម្រូវការចាំបាច់ជាក់លាក់នៅមូលដ្ឋាន ។

ដូច្នេះបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ មានសារៈប្រយោជន៍ជារួមសម្រាប់មន្រ្តីកសិកម្មខេត្ត-ក្រុង យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការចូលរួមដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខ ដែលប្រជាកសិករយើងកំពុងប្រឈមមុខនៅក្នុងការធ្វើផលិតកម្មកសិកម្ម ពិពិធកម្ម កសិកម្ម ដើម្បីធានាសន្តិសុខស្បៀង និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ ជាពិសេសរួមចំណែកកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ស្របតាមយុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ គាំទ្រនូវឯកសារបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ ដែលជាឯកសារគោលសម្រាប់មន្រ្តីកសិកម្មស្រុក ខេត្ត-ក្រុង អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិនានានៅមូលដ្ឋាន និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់យកទៅអនុវត្តក្នុងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដល់ប្រជាកសិករនៅជនបទឱ្យទូលំទូលាយ និងទទួលបានផ្លែផ្កាល្អប្រសើរប្រកបដោយក្តីសង្ឃឹម។

រដ្ឋមន្រ្តី

អារម្ភកថា

ពាក្យពេញនៃ **បអប** គឺ "បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា"។ បអប ពន្យល់ពីរបៀបអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីជួយដោះស្រាយ បញ្ហាផ្នែកកសិកម្មរបស់កសិករ។ បអប ផ្ទុកនូវព័ត៌មានបទដ្ឋាន និងសំភារៈសម្រាប់ អោយមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យានេះទៅកសិករ។ គោលគំនិតនៃបអប គឺដើម្បីផ្សព្វផ្សាយដល់ឃុំ ស្រុក និង ខេត្តនៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ បអប ត្រូវបានគេសរសេរសម្រាប់អោយមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយ អង្គការក្រៅ រដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកផ្សេងៗទៀត ដែលបំរើការនៅក្នុងវិស័យអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្ម នៅតាមមូលដ្ឋានប្រើប្រាស់។ បអប មានលក្ខណៈដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- អាចបត់បែនបាន-បអប អាចយកទៅអនុវត្តបាននៅគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- សាមញ្ញ-បអប អាចប្រើប្រាស់បានដោយគ្រប់ផ្នែកដែលបំរើការនៅតាមមូលដ្ឋាន
- ងាយយល់-ងាយស្រួលក្នុងការផ្តល់នូវព័ត៌មានសំខាន់ៗ

បអប ត្រូវបានកំណត់អាទិភាពដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ហាផ្នែកកសិកម្មសំខាន់ៗរបស់កសិករតាមរយៈប្រភព ជាច្រើនដូចជា ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងព័ត៌មានរបស់នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម (FSMIS) ដែលផ្ទុកនូវព័ត៌មានសំខាន់ៗ របស់កសិករ។ បញ្ហាផ្នែកកសិកម្មរបស់កសិករត្រូវបានគេវិភាគតាមរយៈការវិភាគប្រព័ន្ធកេ្សត្រ-បរិស្ថាន ថ្នាក់ឃុំ (AEA) នៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ បអប មាននៅតាមស្ថាប័ននានា ដូចខាងក្រោមៈ

- វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវជាតិ
- ក្រុមកសិករ
- អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល
- ទីភ្នាក់ងារស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ
- កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយ
- ម្ចាស់ជំនួយ
- ផ្នែកឯកជន

បអប ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មនៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។ បអប ត្រូវបានសរសេរដោយអ្នកឯកទេសដែលមានបទពិសោធន៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា ។ ដូច្នេះ បអប ផ្ទុកនូវបទពិសោធន៍ល្អៗសម្រាប់អនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា។ បអប ត្រូវបានឆ្លងកាត់ការត្រួតពិនិត្យរបស់ក្រុមការងារ បអប បន្ទាប់មកអនុម័តនិងអនុញ្ញាតដោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅតាមមូលដ្ឋាន។

ការដាំដើមកន្ទំថេតសម្រាប់ចំណីសត្វ

១. ប្រវត្តិ ១

២. តើកន្ទំថេតនឹងដុះបាននៅកន្លែងណា ? ១

២.១ បទពិសោធន៍ប្រទេសជិតខាង ១

២.២ ប្រភេទដី ៣

២.៣ ទឹកភ្លៀង ៣

២.៤ សត្វល្អិតចង្រៃ ៤

២.៥ ប្រភេទពូជ ៤

៣. ការសាយភាយនៃដំណាំកន្ទំថេត ៤

៣.១ ការគ្រប់គ្រងថ្នាលបណ្តុះកូន ៥

៣.២ ការបណ្តុះកូនក្នុងថង់ - មួយដើម ៧

៤. ការដាំដើមកន្ទំថេត (តាមវិធីសាស្ត្រដើម និង ឫសគល់) ៨

៤.១ តើដើមកន្ទំថេតដុះពន្លកនិងលូតលាស់យ៉ាងដូចម្តេចដោយការដកយកទៅដាំ? ៨

៤.២ ហេតុអ្វីបានជាការដកកូនកន្ទំថេត(ជីកឬគាស់) ត្រូវបានគេអនុវត្តន៍សម្រាប់ការដាំ? ៨

៤.៣. តើអ្នកគាស់កូនកន្ទំថេតចេញពីថ្នាលយ៉ាងដូចម្តេច? ៩

៤.៤ តើមានវិធីសាស្ត្រណាដែលប្រសើរជាងក្នុងការដាំកូនកន្ទំថេត? ៩

៤.៥ ការថែរក្សាដើមកន្ទំថេតបន្ទាប់ពីធ្វើការដាំដោយគ្រាប់និងដាំដោយកូន ១០

៤.៦ ដាំសម្រាប់លែងសត្វ ១០

៤.៧ ការដាំជួរជាចំការ (Hedgerow) ១១

៤.៨ ជាចំការ ១២

៤.៩ នៅលើដីខ្ពង់រាបសម្រាប់ការពារការហូរច្រោះ ១២

៤.១០ ដាំលាយជាមួយដំណាំនៅលើដីខ្ពង់រាប ១៣

៤.១១ ដាំជាផ្លូវការពារភ្លើង ១៣

៤.១២ ដាំសម្រាប់យកឈើ ១៣

៤.១៣ ដាំសម្រាប់ធ្វើអុស ១៣

៤.១៤ សម្រាប់ធ្វើអុស និង យកឈើ ១៣

៤.១៥ ការដាំដើមកន្ទំថេតធ្វើជារបង ១៤

៤.១៦ ការដាំដំណាំកន្ទំថេតនៅទីធ្លាក្រោយផ្ទះ ១៤

៤.១៧ នៅក្នុងជួរ - ការដាំតាមច្រកល្ហក/ទីកន្លែងតូចៗ ១៤

៥. ការគ្រប់គ្រងដើមកន្ទំថេត ១៥

៥.១ ការប្រើប្រាស់ជី ១៥

៥.២ ការត្រួតពិនិត្យសត្វចង្រៃ ១៥

៥.២ ការគ្រប់គ្រងដំណាំកន្ទំថេតនៅក្នុងចំការ ១៦

៦. ផលិតកម្មពូជកន្ទំថេត ១៦

៧. មីមូស៊ីន **១៧**

៧.១ ការប្រើប្រាស់ស្លឹកកន្ធំថេតជាចំណីសត្វ ១៧

៧.២ តើស្លឹកកន្ធំថេតអាចប្រើប្រាស់យ៉ាងដូចម្តេចជាមួយនឹងសត្វពាហនៈរបស់អ្នក? ១៨

៧.៣ តើស្លឹកកន្ធំថេតមានលក្ខណៈប្រសើរយ៉ាងដូចម្តេចសម្រាប់ជាចំណីអាហារដល់សត្វ? ១៨

៧.៤ បញ្ហានានាក្នុងការប្រើប្រាស់ ១៨

៧.៥ វិធី កាត់ និង ដឹកជញ្ជូន ១៩

៩. ថវិកាសម្រាប់ការធ្វើបច្ចាញ **២២**